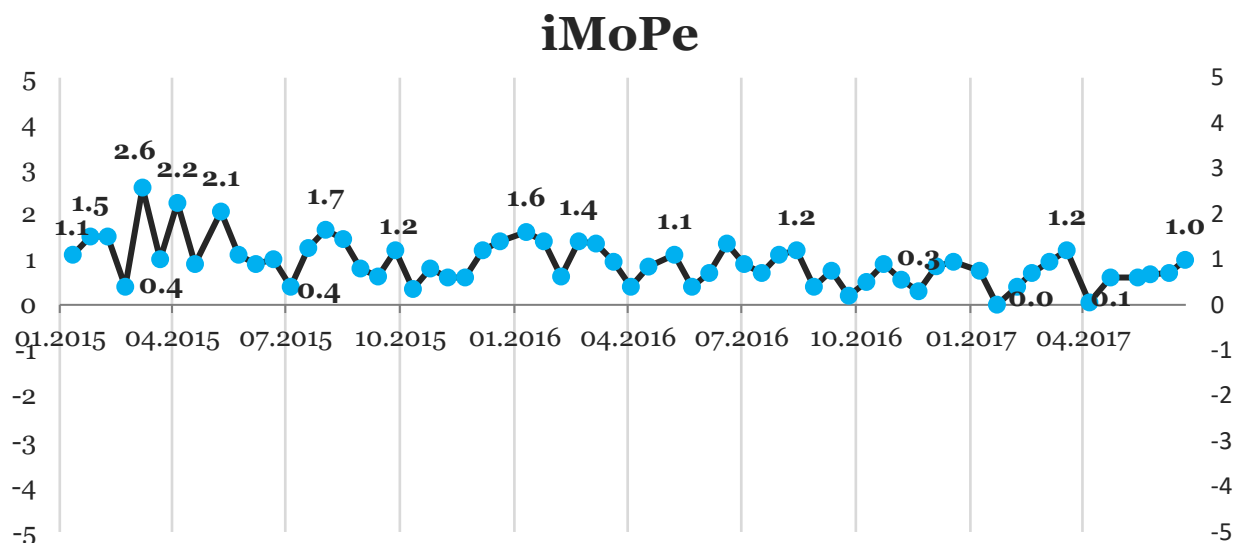

iMoRe №62. Деретуляція набирає обертив й підштовхує індекс реформ

Індекс моніторингу реформ (iMoRe) становив +1.0 бал з -5,0 до +5,0 можливих за період з 5 по 18 червня 2017 року (у попередньому раунді індекс дорівнював +0.7). У цьому періоді відбувся значний прогрес у реформуванні бізнес середовища, помітні зрушення у реформуванні монетарного та енергетичного сектору. Разом з тим, загальна оцінка раунду залишається невисокою через відсутність подій у реформуванні державних фінансів та незначний прогрес у сфері урядування.

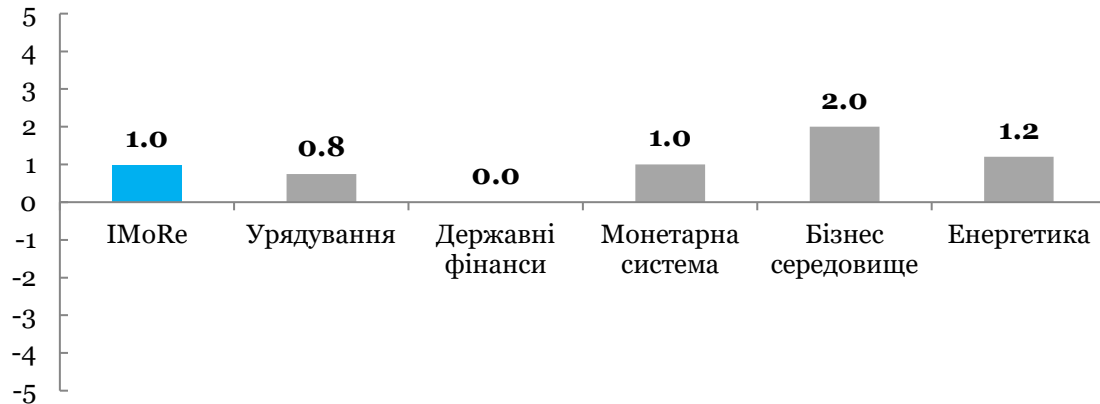
Серед головних подій цього раунду – закон про [ринок електроенергії](#), постанова про скасування державного [цінового регулювання](#) та рішення, що дозволяє українцям перераховувати валюту за кордон на підставі [електронних валютних ліцензій](#). Низка зрушень відбулася у сфері дерегуляції містобудівної діяльності.

Графік 1. Динаміка Індексу моніторингу реформ*

* команда iMoRe вважає прийнятним темпом реформ рівень індексу +2 та вище

Графік 2. Значення iMoRe та його компонентів у поточному раунді оцінювання

Топ-реформи випуску

1. Закон про ринок електроенергії, +4.5 бала

Приєднавшись до Енергетичного Співтовариства, Україна взяла на себе зобов'язання запровадити ключові правові норми ЄС у сфері енергетики. Закон [2019-VIII](#) від 13.04.2017 запроваджує норми пакету у сфері електроенергетики. Документом визначена нова модель ринку, яка передбачає розділення компаній за напрямками розподілу і передачі електроенергії

Коментар реформатора

“Закон імплементує акти європейського законодавства (Другий і Третій енергетичні пакети), створює можливості для розвитку конкуренції та умови для розвитку відновлювальних джерел енергії. Як результат, має з'явитися можливість вільного вибору електропостачальників кінцевими споживачами. Головна ідея закону - купівля електричної енергії як товару.

Законом встановлено запровадження так званого «перехідного» періоду (24 місяці з дати набуття чинності), впродовж якого мають бути створені необхідні технічні, організаційні, економічні та нормативно-правові передумови для запровадження та подальшого злагодженого функціонування ринку. Успіх буде залежати від того, наскільки ефективною буде координація роботи із запровадження нової моделі ринку. Цей обов'язок покладений на Координаційний центр із забезпечення впровадження нової моделі ринку електричної енергії на чолі з прем'єр-міністром України Володимиром Гройсманом. Центр буде функціонувати до початку дії нового ринку електричної енергії.

Серед складних моментів, які потребуватимуть особливої уваги та доопрацювання - необхідність розроблення інструментів та створення інституту захисту прав споживачів.

Дуже великий обсяг роботи попереду. Потрібно розробити понад 100 актів вторинного законодавства. Міненерговугілля та НКРЕКП розробили план-графік впровадження нової моделі ринку електричної енергії”.

Наталія Бойко, Міністерство енергетики та вугільної промисловості

Коментар експерта

“З ухваленням закону "Про ринок електроенергії" завершилася перша хвиля імплементації Третього енергетичного пакету ЄС на рівні базових законів, чому передувало прийняття законів про ринок природного газу та закону про НКРЕКП.

З технічної точки зору, закон достатньо якісний, адже в його розробці приймали участь фахівці структур ЄС та експерти Секретаріату Енергетичного Співтовариства. Принципова філософія закону - почати лібералізацію оптових та роздрібних ринків електричної енергії, наслідком чого стане перехід до ринкових правил формування цін, захист прав споживачів, створення умов для конкуренції у постачанні електроенергії.

З точки зору кінцевих споживачів, наслідком впровадження закону стане можливість обирати серед різних постачальників електроенергії, а також визначати умови і "тарифні пакети". Після практичного втілення цієї концепції та створення функціонуючих ринків, конкуренція на них призведе до здешевшення електроенергії та підвищення якості послуг, включаючи безпеку постачання та клієнтське обслуговування.

Варто пам'ятати, що ухвалення закону, - це лише перший, хоч і важливий, крок у реформі. Фактична імплементація триватиме навіть за найбільш оптимістичними оцінками не менше 3-х років. Вона передбачає цілі комплекси складних задач з реорганізації, ліквідації або розукрупнення існуючих державних підприємств та операторів, а також значні технічні й технологічні заходи для переходу на принципово нові "правила гри" (наприклад, встановлення новітнього технічного та програмного обладнання для балансування мережі в умовах вільного ринку). Іншим викликом впродовж перехідного періоду може стати недостатня поінформованість споживачів щодо реалій нових ринків, і це вимагатиме серйозної комунікації з населенням."

Роман Ніцович, Dixi group

2. Постанова про скасування державного цінового регулювання, +2.3 бала

До 1 жовтня 2016 року Держпродспоживслужба контролювала ціноутворення на ринку продовольчих товарів. Зокрема, держава регулювала ціни на борошно, хліб, макаронні вироби, крупи, цукор, яловичину, свинину і м'ясо птиці, ковбасні вироби, молоко, сир, сметану, масло вершкове, олію соняшникову, яйця. Також виробники мали декларувати зміни оптово-відпускних цін на 13 груп товарів, граничних рівнів рентабельності виробництва борошна та хліба соціальних сортів та дитячого харчування.

З 1 жовтня 2016 року реалізовувався [пілотний проект](#) щодо скасування цих норм. За [інформацією МЕРТ](#) в рамках пілотного проекту діяв моніторинг цін для відслідковування інфляційних коливань на ключові продовольчі товари. Результат моніторингу довів, що призупинення державного цінового регулювання істотно не вплинуло на динаміку цін на ринку та споживчі настрої громадян.

Графік 3. Події, що визначали значення індексу протягом 5-18 червня 2017 р., оцінка події є сумою її оцінок за різними напрямками, тому вона може перевищувати +5, або бути меншою за -5

Постановою [№ 394](#) від 7.06.2017 державне регулювання цін на зазначені товари скасоване.

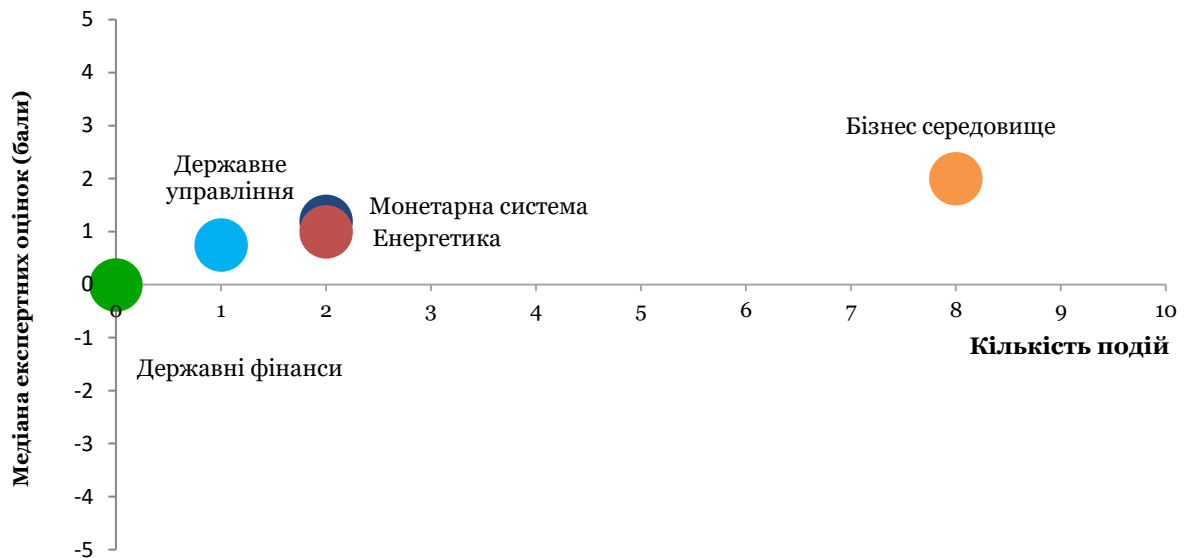
Коментар реформатора

“Україна нарешті позбулась чергового радянського атавізму - регулювання цін на продукти харчування. Це регулювання не тільки не стримувало зростання цін, що можна

було спостерігати на прикладах зростання цін на курячі яйця в 2015 році або цін на гречку в 2016, але й прискорювали його. На базі 10-річної статистики видно, що ціни на товари, що регулюються, зростають на 20% швидше ніж на інші продукти. Таке регулювання викривляло конкуренцію, дестимулювало виробників виготовляти соціально-значущі продукти, стримувало інвестиції у сектор. Крім того, це породжувало корупцію в момент "погодження" зміни цін, а також під час контролю дотримання регулювання."

Максим Нефьодов, Міністерство економічного розвитку та торгівлі

Графік 4. Значення окремих компонентів Індексу та кількість подій протягом 5-18 червня 2017 р.

3. Рішення що дозволяє українцям перераховувати валюту за кордон на підставі електронних індивідуальних валютних ліцензій, +2.0 бала

Рішенням [№54 від 15.06.2017](#) Національний банк України запроваджує видачу українцям валютних ліцензій в електронній формі. На підставі е-ліцензій фізична особа зможе протягом одного календарного року перерахувати іноземну валюту за кордон на загальну суму до 50 000 доларів США.

Для надання е-ліцензій та збору інформації про використання встановленого ліміту Національний банк запроваджує автоматизовану інформаційну системи "Реєстр індивідуальних ліцензій на здійснення фізичними особами валютних операцій".

Така спрощена система надання індивідуальних ліцензій полегшить та прискорить проведення фізичними особами відповідних валютних операцій. Водночас, за оцінками Національного банку, обсяг таких операцій не буде мати суттєвого впливу на стан валютного ринку.

Коментар реформатора

“Вже у липні фізичні особи, окрім підприємців, зможуть перераховувати валюту за кордон на підставі електронних індивідуальних ліцензій. Спрощена система надання індивідуальних ліцензій полегшить та прискорить проведення фізичними особами відповідних валютних операцій. При цьому, за оцінками НБУ, обсяг таких операцій не матиме суттєвого впливу на стан валютного ринку.

Скористатися е-ліцензіями громадяни зможуть для здійснення інвестицій за кордон, для розміщення коштів на власних рахунках за межами України, а також для виконання зобов'язань перед нерезидентами за договорами страхування життя.

На підставі е-ліцензій фізична особа зможе протягом одного календарного року перерахувати за кордон іноземну валюту на загальну суму до 50 000 доларів США (в еквіваленті).

Скористатись новим механізмом отримання індивідуальної валютної ліцензії (е-ліцензії) дуже просто. Для цього фізична особа має подати до уповноваженого банку, у якому вона має рахунок, необхідні документи у паперовій або електронній формі.

У разі відповідності усім вимогам та правилам, банк надсилає запит НБУ, а регулятор в автоматизованому порядку видає фізичній особі е-ліцензію шляхом унесення облікового запису до автоматизованої інформаційної системи.”

Олег Чурій, НБУ

Коментар експерта

“Рішення позитивне, але торкнеться лише малої кількості людей, які мають хоча би початкові знання про роботу зарубіжних фінансових ринків. Нажаль, в Україні таких небагато - більше половини населення за опитуванням USAID не розрізняє акції та облигації. Ми оцінюємо цей крок як помірно-позитивний, але очікуємо на виконання умов Угоди про Асоціацію - надання режиму внутрішнього ринку європейським фінансовим посередникам, а також вільний рух капіталів. Це означає дозвіл українським фінансовим компаніям, пенсійним фондам та банкам вільно формувати свої портфелі з іноземних цінних паперів. Такий крок дійсно дозволив би підвищити надійність заощаджень українців та уможливив би перехід до трирівневої пенсійної системи. Поки НБУ займається лише косметичними змінами, на тектонічні кроки ж можна розраховувати лише із створенням нового, ліберального законодавчого поля”.

Марія Репко, Центр економічної стратегії

Таблиця 1. Оцінки всіх подій та прогресу реформ за напрямками протягом 5-18 червня 2017

Державне управління	+0.8
Постанова, що запроваджує посаду Урядового уповноваженого з питань гендерної політики	+1.0
Державні фінанси	0.0
Монетарна система	+1.0
Спрощено операції з валютними цінностями для банків та їх клієнтів	+1.0
Бізнес середовище	+2.0
Скасовано державне цінове регулювання низки товарів і послуг	+2.3
Закон про ринок електроенергії	+2.5

Закон щодо мови аудіовізуальних (електронних) засобів масової інформації	+1.0
Змінено порядок отримання дозволів на будівництво та запроваджено електронні сервіси для отримання дозволів	+1.0
Зміни до порядку прийняття в експлуатацію об'єктів будівництва та запровадження електронних сервісів	+1.0
Постанова про зняття обмеження щодо відчуження та зміну цільового призначення земельних лісових ділянок	+1.0
Розширено перелік суб'єктів літакобудування, щодо яких запроваджуються тимчасові заходи державної підтримки	0.0
Постанова про приведення у відповідність списку товарів подвійного використання, що можуть бути використані у створенні ракетної зброї до міжнародного Режиму контролю за ракетними технологіями	+0.5
Енергетика	+1.2
Закон про ринок електроенергії	+2.0
Постанова про зміну принципу формування складу аукціонного комітету із проведення біржових аукціонів з продажу сирової нафти, газового конденсату і скрапленого газу	+1.0

Детальніше про Індекс та методологію розрахунку можна дізнатись на сайті imorevox.org.